

ابهام در درآمدهای نفتی

اگر صادرات بالاست، چرا اقتصاد نفس نمی‌کشد؟

در حالی که برخی گزارش‌های بین‌المللی از صادرات بیش از دو میلیون بشکه نفت ایران در روز خبر می‌دهند، نبود آمار رسمی، تناقض در ارقام تولید و پالایش و تداوم بحران ارزی، پرسش‌های جدی درباره واقعیت درآمدهای نفتی کشور ایجاد کرده است؛ پرسش‌هایی که به گفته یک کارشناس انرژی، پاسخ آن‌ها می‌تواند بسیاری از ابهامات اقتصادی امروز را روشن کند.

پایگاه اطلاع رسانی دریا و نفت: در روزهایی که نرخ دلار از مرز ۱۲۰ هزار تومان عبور کرده و فشار معیشتی بر مردم افزایش یافته، گزارش‌هایی درباره رشد صادرات نفت ایران بار دیگر توجه‌ها را به خود جلب کرده است. طبق اعلام تانکرترکرز، صادرات نفت ایران در ماه اکتبر به ۲.۱۵ میلیون بشکه در روز و در ماه نوامبر به ۲.۰۶ میلیون بشکه در روز رسیده است؛ رقمی که در مجموع به ۶۱.۸ میلیون بشکه می‌رسد. همزمان، گزارش ماهانه اوپک نشان می‌دهد تولید نفت ایران در اکتبر با کاهش ۱۹ هزار بشکه‌ای، به ۳ میلیون و ۲۲۱ هزار بشکه در روز رسیده است.

این آمارها در شرایطی مطرح می‌شود که ظرفیت پالایش کشور بیش از دو میلیون بشکه در روز عنوان می‌شود. همین موضوع، تناقض‌هایی را به وجود آورده است؛ چراکه اگر تولید روزانه ایران حدود سه میلیون بشکه و صادرات بیش از دو میلیون بشکه باشد، این پرسش مطرح می‌شود که سهم مصرف داخلی و ظرفیت پالایش چگونه تأمین می‌شود.

مرتضی بهروزی‌فر، کارشناس نفت و انرژی، در گفت‌وگو با «تجارت‌نیوز» تأکید می‌کند که به دلیل تحریم‌ها، ایران هیچ‌گونه آمار رسمی درباره تولید، مصرف و صادرات نفت منتشر نمی‌کند و به همین دلیل، قضاوت قطعی درباره این ارقام ممکن نیست. به گفته او، برخلاف کشورهایی مانند عربستان سعودی که جزئیات تولید و صادراتشان شفاف است، در مورد ایران همه چیز از میزان تولید تا مقصد صادرات در هاله‌ای از ابهام قرار دارد.

بهروزی‌فر با اشاره به اینکه بخش عمده صادرات نفت ایران به چین انجام می‌شود، توضیح می‌دهد که جزئیات این صادرات، از مسیرها تا نوع کشتی‌ها، برای افکار عمومی روشن نیست. او معتقد است این نبود شفافیت، زمینه را برای شکل‌گیری روایت‌های متناقض فراهم کرده است.

این کارشناس انرژی همچنین احتمال «جریان‌سازی خبری» را مطرح می‌کند و می‌گوید گاهی برخی رسانه‌ها و منابع خارجی عمداً صادرات نفت ایران را بزرگ‌نمایی می‌کنند. به گفته او، این فضا سازی می‌تواند با هدف اعمال فشار بیشتر بر آمریکا یا حتی تشدید تحریم‌ها علیه ایران انجام شود؛ به این معنا که نمایش توان بالای صادراتی ایران، بهانه‌ای برای بستن همان روزه‌های محدود موجود باشد.

بهروزی‌فر تأکید می‌کند: «اگر واقعاً بیش از دو میلیون بشکه نفت در روز صادر می‌شود و پول آن هم به کشور بازمی‌گردد، وضعیت اقتصادی ما نباید این‌گونه باشد.» او می‌پرسد که در صورت تحقق چنین درآمدی، چرا نرخ ارز جهش کرده و شرایط معیشتی مردم روزه‌روز دشوارتر می‌شود.

به گفته این کارشناس، سکوت وزارت نفت در برابر این آمارها نیز قابل توجه است. او معتقد است حتی اگر برخی از این ارقام نادرست باشند، وزارت نفت تمایلی به تکذیب آن‌ها ندارد؛ چه به دلیل محدودیت‌های تحریمی و چه به این دلیل که تکذیب افزایش صادرات، دستاوردی برای مدیران این حوزه محسوب نمی‌شود.

در نهایت، بهروزی‌فر جمع‌بندی می‌کند که تا زمانی که آمار رسمی و شفاف وجود نداشته باشد، نمی‌توان درباره میزان واقعی صادرات نفت ایران با قطعیت سخن گفت. با این حال، پرسش اصلی همچنان باقی است: اگر صادرات نفت در این سطح بالاست و منابع ارزی آن به کشور بازمی‌گردد، این درآمدها کجا هزینه می‌شود و چرا اثر آن در زندگی مردم و ثبات اقتصادی دیده نمی‌شود؟